

Szabó Iván rajzai alá

Az 1988-ban 75. életévét betöltött, mesterének szememben az élet egészét, általa *Medgyessy Ferencet* valló Szabó Iván művei: szobrok és domborművek, érmek, plakettek és kispasztikák (ugyanígy emlékművek és síremlékek), ezúttal a „mintegy jókedvéből”, a „pillanat élményéből” született, a néhány gyors toll-, filc- vagy ecsetvonással „odavetettek” számomra nem csupán „mesteri kézről” vallanak. Méltatlan lenne dicsérni csupán a „művészetét”.

Legfőként valamiféle sztoikus bölcsesség árad számomra Szabó Iván műveiből, így rajzaiból is, bár korántsem „szenvedélymentes” ez az áradás. Akinek az élet a szerelme és a szerelmese, annak egy szépséges formájú női aktban, egy összefonódó emberpár rajzában, akár egy vágató vagy éppen megpihenő lóban, egy felröppenő madárban — az ember és ember, az ember és természet kapcsolatainak megörökítésében nem kevés öröme telik. Ha művész, akkor „leképezi”, mintegy megsokszorozza és tékozlón szétosztja az egész és a rész, az élet és a pillanat örömeit. Szabó Iván így tesz velünk: mindannyian megajándékozottjai vagyunk és lehetünk.

Magam Krúdy Gyula fel-felröppenő és derús melankóliáit, netalán „világnézetét” sejtem a szobrász és grafikus minden köznapi mosolya és ünnepi kézmozdulata mögött. Hasonlóképpen fel-felvillanó rajzaiban: a szellemének és kezének közös megértésével formált művek előtt. Nem véletlen mégsem talán, hogy éppen a *Szindbád-plakett*, a *Krúdy-dombormű* áll hozzám a maga „egybefont világával” a legközelebb: egy könyves-sétapálcás úr ballag az egyikén (szemben vele egy enyhe kunkorral meredező farkú macska lépdél fontosságának tudatában a macskaköveken) a megkopott utca során a ki tudja, mit rejtő, boltíves ajtók felé, új élmények virágai az apró ablakokban talán.

Habár a régiek sem száradtak-múltak nyomtalanul el — vissza-visszatérnek, akárha az álmok a sohasemlátott vidékek sóvárgásaiban. Folytathatnám tovább a személyes emlékezést: akár egy közös görögországi út napfényes epizódjaival. A tengerpartról és a zarándokhelyekről felkapott kavicsokra rajzoltakkal: sellők és madarak, táncosnők, aktok és lovak a múlttal megáldott és a jelenben sebtében megírt köveken. A vámos „vásárolt értékről” faggatott szelíden utóbb, magam csak „találtról és teremtetről” tudtam még szelídebben beszámolni neki. Még szerencse, hogy a művész időnként meg-megismétli látogatásai során a kiszáradt kavicsok el-elhalványuló rajzolatait. Az ismétlés ismétlődő pillanatokat teremt: az emlék és élmény, a napfény és tenger így teremődik bennünk újjá, és így épül tovább.

A legvaskosabb vonalhálózatú ecsetrajzon akárha a „művek leltárát” öszszegezné Szabó Iván, másutt egy kezében megszáradt virágot tartó, emelt tekintetű és merengő nőalak pillantása röppen az elszálló vízimadár után. Lovasok pihennek egy hatalmas fa lombjai alatt egy másik rajzolon. Száguldás odébb, de többnyire a befelé is tekintő élet apró gesztusai, az eleven természetbe harmonikusan illeszkedő nők és férfiak, fiúk és lányok, lovak és madarak reppennek a valóságban és képzeletben az elmúltak és a tán elérhetetlenek után. Derű és nyugalom, lét és harmónia árad a rajzok legtöbbszörének

sugallataiból. Másutt lobbanó rohanat és táncos léptű életöröm — a teljesség velük is teljesül.

Vajha állandósulna és elevenülne mindez tiprott és tipró, többnyire ön-emésztő életünkben, amelynek csupán a ritka és féltett pillanatait jelezhetik ezek a rajzolatok! Hiszen a „folyamat” aligha ilyen.

A bölcs és sztoikus művész legfőbb érdeme, az elmúlt 75 esztendő szenvedélyeinek legfőbb értelme ez lehet: a megtalált és a művekben meghirdetett.

Akárha önző módon magunkra is gondolhatunk, ha a Tiszatájban (és e tájon) sokszor jelen levő művésznek további harmóniákat remélhetünk. Hiszen bölcsességre tanít, derűt nyújt — úgy tűnik: állandósult és legtisztább önmagát. Az emlékezés örömeit, csendes melankóliát a száguldás vihara, a tánc fergeteges széláramlatai után. Az emberi élet lényegét tehát, mindazt, amiből új élet születhetik. Másból aligha talán. De az ilyen szellemű létből mindenképpen így.

BODRI FERENC

